

smunda, stekao je status ugarskoga magnata kao i članstvo u kraljevomu elitnom Zmajevu redu od 1408. godine. Dakle, uživao je njegovo iznimno povjerenje iako je kralj općenito bio sumnjičav prema Firentincima. Središte firentinske mreže činili su još njegov brat Mateo, rođak Andrea te nećaci Filippo, Giambonino i Lorenzo, no njegovo je djelovanje bilo krucijalno, a ujedno i vrlo zorno svjedoči što je sve tada bilo ostvarivo uz pravoga pokrovitelja.

Nakon središnjega dijela autorica raščlanjuje jezgru mreže, koja se formirala na kriteriju krvnoga i bračnoga srodstva s obitelji Scolari, u poglavlju *The Core of the Network: Friends of Blood and Marriage* (93-143). Vanjski krug mreže, koji su prvenstveno tvorili njihovi poslovni partneri i obiteljski prijatelji, prikazuje se u poglavlju *The Outer Circle of the Network: Friends of Business* (143-185). Na koncu se autorica dotiče i periferije mreže, sastavljene od slikara, zlatara i arhitekata u nekoj vrsti klijentskoga odnosa s obitelji Scolari, koja je nastojala povećati svoj imidž i simbolični kapital kroz umjetničko pokroviteljstvo. Na koncu, autorica u posljednjemu poglavlju *Conclusions: Network and Migration* (211-215), ističe ključnu važnost pojedinačnih ili obiteljskih migracija u kulturnoj transmisiji, kako u srednjemu vijeku, tako i u suvremenosti. Knjiga završava genealoškim prilogima (215-227), bibliografijom (227-247) i kazalom (247-260).

Uzimajući u obzir sve sadržajne, metodološke i jezično-stilske karakteristike, monografija predstavlja vrlo zanimljivo i poticajno štivo, koje prati djelovanje firentinske zajednice, a čije tragove nalazimo i u kasnosrednjovjekovnoj Hrvatskoj. U tome bi smislu studija mogla služiti kao ogledni i komparativni materijal, posebice u metodološkome pogledu, u svrhu proučavanja društvenih i političkih mreža na području srednjovjekovne Hrvatske, a s kojima se firentinska mreža susreće na ovaj ili onaj način.

Ante Bećir

Pavao Maček, Pogledići i Malenići. Dva plemenita roda od Kurilovca: S priloženim rodoslovnim stablima, Zagreb: Društvo za povjestnicu Zagrebačke nadbiskupije "Tkalčić", 2019, 574 stranice i dva rodoslovna stabla

Ustrajnost Pavla Mačeka u objavljivanju rodoslovnih rasprava poznatijih hrvatskih plemenitih obitelji s prostora srednjovjekovne i novovjekovne Slavonije zaista zadivljuje. Nakon objavljivanja genealoške studije o Patačićima od Zajezde (2004.), potom dvije rasprave o Mikulićima od Brokunovca i Črnkovečkima od Črnkovca u obliku jedne knjige (2007.), o rodu Orehovečkih od Svetoga Petra Orehovca (2008.), o plemićima i barunima Kaštelanovićima od Svetoga Duha (2009.) i plemenitim rodovima Jelačića (2010.) objavljena je, evo, krajem 2019. godine i rasprava o dvama plemenitim rodovima od Kurilovca – Pogledićima i Malenićima. Pored spomenutih Pavao Maček je u obliku članaka u znanstvenim časopisima objavio također i rodoslovne rasprave o brojem članova manjim, ali ugledni(ji)m plemićkim obiteljima poput baruna Patačića od Zajezde (2006.), zatim Berislavićima Vrhričkim i Malomlačkim (2006.), Mihanovićima od Konšćice (2010.), Saićima od Pernice (2012.), Mrnjavčevićima od Brezovice (2015.) te barunu Magdaleniću od Male Mlake (2016.). Navedena su ostvarenja gotovo jedina znanstveno utemeljena historiografska postignuća u Hrvatskoj zapostavljene grane povijesne struke – genealogije. Kako bi na struči prihvatljiv način predočio rezultate vlastitih istraživanja, a nemajući oslonca u domaćoj recentnoj literaturi, autor se početkom objavljivanja navedenih djela ugledao na inozemne, mahom europske, studije čega se dosljedno i držao.

Na početku knjige objavljeni su tekstovi dvojice recenzenata rukopisa, dr. sc. Ivana Mirnika (5-9) i dr. sc. Stjepana Kožula (10-11). Potom slijede pomagala koja su od velike koristi svakomu tko se prihvati iščitavanja tek-

stova obiju rasprava. Riječ je o abecednomu popisu kratica (12-17), zatim popisu neobjavljenih i objavljenih izvora te na kraju popisu sekundarne literature (18-23). Potom slijede dva temeljna poglavlja monografije: prvo posvećeno Pogledićima (25-403), a drugo Malenićima (405-514). Na kraju knjige nalaze se sažeci na hrvatskome (517-527) i engleskome jeziku (528-540, prev. Ivan Mirnik, ur. Marina Auburn). Slijedi *Pogovor urednika* Stjepana Razuma (541), zajedničko *Kazalo osoba, mjesta i pojmova* (542-570) za oba roda i *Pregled sadržaja* (571-573). Pored *Uvodâ* (za Poglediće, 27-46; za Maleniće, 407-420) u knjizi su i naslovi ostalih potpoglavlja svakoga roda na identičan način strukturirani pa tako autor pod naslovom *Podatci o članovima roda* donosi niz potpoglavlja kojima su okosnica naraštaji roda – za Poglediće 23 naraštaja (47-363), a za Maleniće 11 naraštaja (421-505). Potom slijede *Rodoslovne ploče* (za Poglediće 364-382; za Maleniće 506-509) i *Abecedni popisi pripadnika roda* (za Poglediće 383-403; za Maleniće 510-514). Kao što su i potpoglavlja o podacima članova rodova podijeljena na niz manjih cjelina, tako su strukturirana i uvodna potpoglavlja. U uvodnim je tekstovima autor sustavno izložio ciljeve i način rada tijekom pripreme za tisak obiju rodoslovnih rasprava (za Poglediće 27-28; za Maleniće 407), objasnio je imena i pojmove vezane uz oba roda (za Poglediće 28-31; za Maleniće 407-408), naveo fondove i zbirke raznih arhiva u kojima se nalaze dokumenti o tim rodovima (za Poglediće 31-37; za Maleniće 408-411), ispravio je i vrednovao skromne rezultate starijih autora (Emilija Laszowskoga i Branke Molnar), koji su donosili razna djelomična ili nepotpuna rodoslovlja za Poglediće (37-42), dok za Maleniće takvih pokušaja nije niti bilo (411-418). Na koncu je autor u narativnome obliku donio kratak pregled rodoslovlja oba roda (za Poglediće 42-46; za Maleniće 419-420). U oba uvodna potpoglavlja rodoslovnih rasprava autor je na više mjesta upozorio čitatelje na (ne)dosljednosti u uporabi pojedinih imena i pojmova. Upozorio je, primjerice, da po-

jam roda ne koristi u njegovu povijesnome nego u genealoškome značenju. Pojasnio je i da se obiteljsko ime Pogledićeva roda oblikovalo tek u prvoj polovici XV. stoljeća pa je stoga i upozorio da to ime koristi u svojoj raspravi i prilikom tumačenja krvnih veza i bračnih odnosa predaka toga roda još od njegova rodonačelnika Jurja. Za razliku od njih Malenići se od njihova rodonačelnika Lovre spominju pod tim obiteljskim imenom. Kao što je već spomenuto, rodoslovne rasprave oba roda podijeljene su na niz potpoglavlja kojima su okosnicom naraštaji roda, ali koja ne remete brojevni slijed pripadnika tih rodova. Pogledići započinj s Jurjem (živio oko 1220. godine), a završavaju s 320. članicom Ljubom (rođenom 1909. godine), dok Malenići započinj s Lovrom (spomenut 1459. godine), a završavaju s 59. članom, grofom Franjom Ksaverom Aleksandrom (umro 1795. godine). Mjesta u rodoslovnoj raspravi o Pogledićima, međutim, nisu našli članovi 24. i sljedećih naraštaja rođenih tijekom XX. stoljeća jer ih se lako može pratiti zahvaljujući postojećim matičnim knjigama (krštenih, vjenčanih i umrlih), a iz rodoslovne rasprave o Malenićima posve je jasno da su smrću grofa Franje Ksavera Aleksandra izumrli u muškoj liniji 1795. godine.

Autor je, dakle, donio osnovne podatke za 320 pripadnika/pripadnica Pogledićeva roda i čak 178 njihovih supružnika (jednoga nepoznatoga i devedeset muževa poznatih imena te osam nepoznatih žena i 79 poznatih imena), odnosno 59 pripadnika/pripadnica Malenićeva roda i 34 njihovih supružnika (devetnaest muževa poznatih imena te jedne nepoznata i četrnaest žena poznatih imena), što govori da je sveukupno 591 osoba spomenuta u obje rodoslovne rasprave. Vremenski se okvir prikaza ovih rodoslovlja kreće od prvih desetljeća XIII. pa sve do prvoga desetljeća XX. stoljeća. To znači da je autor iskoristio i obradio sve dostupne izvorne podatke o ta dva roda, detaljno ih naveo i objelodanio, što do danas predstavlja jednu od njegovih opsežnijih otisnutih genealoških studija. Iako Pavlu Mačeku nije bila namjera napisati

povijest kurilovečkih rodova Pogledića i Malenića, on je svojim rodoslovnim raspravama to gotovo i uspio. Naime, u njima je donio pregršt vrlo korisnih podataka o svakomu pojedinom članu tih rodova. Tu nije riječ samo o imenima, pretpostavljenim ili točnim godinama rođenja ili smrti svake spomenute osobe, odnosno o ostalim važnijim događajima iz života tih ljudi. Tu je, primjerice, riječ o nizu vjerodostojnih podataka o rodbinskim, bračnim, srodničkim i poslovnim vezama turopoljskih Pogledića i Malenića s drugim hrvatskim plemićkim obiteljima. Ove su dvije Mačekove rodoslovne rasprave isto tako gotovo neiscrpnj priročnici podataka ili uputa na izvorne dokumente koji donose vijesti o državnim administrativnim ili političkim te o vojnim i crkvenim službama koje su Pogledići i Malenići obavljali u svojoj prošlosti. On je, dakle, sustavno posložio dostupne podatke o svakoj osobi, potom ih naveo kronološkim redom s uputama na izvorno gradivo i zatim iznio tumačenje o toj osobi te, na kraju, istim slijedom objavio podatke i pružio tumačenje o suprugu/supruzi (njih 212 u oba roda) dotične osobe ako se ova oženila/udala. Istraživanjima je Maček ustanovio i po dvije grane oba roda – za Poglediće *Stariju granu u Kurilovcu i Trnovcu* (usp. 44 i 59-87) i *Mlađu granu u Kurilovcu i Mračinu* (usp. 44-46 i 87-363), a za Maleniće *Stariju granu u Kurilovcu i Dubrovčanu* (usp. 419-420) i *Mlađu granu u Kurilovcu i Mračinu* (usp. 420) i tako dalje.

Poput prijašnjih, tako i studija o Pogledićima i Malenićima ispravlja ne samo “defekt domaće historiografije” nego i propuste u shvaćanju “nacionalnoga kulturnog identiteta,” kako smo već 2004. godine istaknuli u 22. svesku *Zbornika Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU-a* prilikom predstavljanja rasprave Pavla Mačeka o Patačićima (usp. str. 254). Rodoslovna studija *Pogledići i Malenići. Dva plemenita roda od Kurilovca* pokazuje podjednako i Mačekovu strpljivost i njegovu spremnost da objavljuje rezultate svojih dugogodišnjih genealoških istraživanja po hrvatskim državnim i crkvenim arhi-

vima, a u čemu je našao svesrdnu podršku Društva za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije “Tkalčić.” Nadamo se da će i ostale znanstvene ustanove koje se bave poviješću hrvatskoga naroda imati sluha za takvu vrstu istraživanja, odnosno da takva istraživanja u budućnosti neće ležati na plećima pojedinaca, nego će ona biti usustavljena, pomno planirana i timski odrađena. S obzirom na doprinos razvoju hrvatskoga srednjovjekovnog i novovjekovnog društva, plemstvo je to i zaslužilo.

Ivan Jurković

Peter H. Wilson, *Great Battles: Lützen, Oxford: Oxford University Press, 2018, 248 stranica*

Britanski povjesničar i sveučilišni profesor Peter H. Wilson objavio je 2018. godine monografiju *Great Battles: Lützen*. Wilsonovo djelo jedno je od deset naslova iz serije *Great Battles* u izdanju Sveučilišta u Oxfordu, koje se bavi proučavanjem znamenitih bitaka i njihovih baština. U tome smislu P. Wilson nastoji preispitati postojeća znanja o Bitci kod Lützena iz 1632. godine analizirajući ne samo bitku i popratne događaje, nego i percepciju bitke u Tridesetogodišnjemu ratu (1618. – 1648.) te njezinu političku, vojnu i kulturnu baštinu u stoljećima koja su uslijedila. Bitka se odigrala 16. studenoga 1632. kod Lützena između švedsko-saske vojske pod zapovjedništvom švedskoga kralja Gustava Adolfa (1594. – 1632.) i carske vojske vođene generalom Albrechtom Eusebiusom von Wallensteinom (1583. – 1634.). Često je označavana kao jedna od najvažnijih i najslavnijih bitaka Tridesetogodišnjega rata. Takva je interpretacija u središtu Wilsonova istraživanja, stoga on razmatra čimbenike koji su bitku i neke njezine sudionike doveli gotovo do mitskoga statusa i propitkuje zaslužuje li uopće takav status. Naime, do danas je pitanje pobjednika